

N:o 40.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående beviljande af statsbidrag för ny reglering af Umeå stad i följd af den staden år 1888 öfvergångna brand; gifven-Stockholms slott den 12 april 1889.

Under åberopande af bifogade utdrag af protokollet öfver civilärenden för denna dag, vill Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen att, för ny reglering af Umeå stad i följd af den staden år 1888 öfvergångna brand, åt nämnda stad bevilja, såsom bidrag till inlösen af mark, som erfordras till utläggning af gator, torg och andra allmänna platser samt såsom understöd för bestridande af de med regleringens genomförande i öfrigt förenade kostnader, dels ett anslag utan återbetalningsskyldighet å sjuttiofemtusen kronor, dels ock på de vilkor, som i nämnda protokoll omförmålas, ett lån af tvåhundra tusen kronor att lyftas under år 1890.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ymest städse väl bevågen.

OSCAR.

E. von Krusenstjerna.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 april
1889.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern friherre BILDT,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve
EHRENSVÄRD,
Statsråden: herr LOVÉN,
VON KRUSENSTJERNA,
WENNERBERG,
friherre PALMSTIERNA,
friherre von ESSEN,
ÖRBOM och
friherre ÅKERHJELM.

10:o.

Departementschefen statsrådet von Krusenstjerna yttrade härefter:
»Uti en till Eders Kongl. Maj:t stäld skrift, som jemte magistratens i
Umeå yttrande blifvit af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vester-
bottens län med underdånig skrifvelse den 23 sistlidne mars öfverlemnad,
hafva stadsfullmäktige i nämnde stad i underdånighet hemställt, att Eders
Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att, för ny reglering af Umeå stad
i följd af den staden den 25 juni 1888 öfvergångna brand, bevilja såsom

bidrag till inlösen af mark, som erfordrades till anläggning af gator, torg och andra allmänna platser samt såsom understöd för bestridande af de med regleringens genomförande i öfrigt förenade kostnader, dels ett anslag utan återbetalningsskyldighet till belopp af etthundrafemtiotusen kronor, dels ock på de vilkor, som kunde komma att bestämmas, ett lån af trehundratusen kronor.

Till stöd för denna framställning hafva stadsfullmäktige — med förmälan att vid nämnda eldsvåda, som förhärjade den tätast och bäst bebyggda stadsdelen, inom hvilken såväl statens som stadens allmänna byggnader voro belägna, ödelades, förutom magasiner och sjöbryggor, ej mindre än 202 gårdar och bland dessa följande stadens hus, nemligen rådhuset, prestgården, allmänna läroverkets byggnader, elementarläroverkets för flickor byggnader, folkskolebyggnaderna för gossar och flickor, fattig- och enkehusen samt tullpackhuset och nederlagsmagasinet med dertill hörande brygga — vidare anført, att de utgifter staden i den närmaste framtiden hade att bestrida till uppförande af omförmälda byggnader samt af den genom våldeld julaftonen år 1887 uppbrunna kyrkan, uppginge till minst 750,000 kronor, till hvars betäckande staden disponerade allenast 325,171 kronor 39 öre, nemligen brandskadeersättning 198,864 kronor 84 öre äfvensom af enskilda personer under vissa vilkor lennade gåfvo- och testamentsmedel 80,000 kronor, anslag af länets landsting till allmänna läroverksbyggnaden 25,000 kronor, för sistnämnda byggnad afsatta medel 5,000 kronor och läroverkets egen byggnadsfond 17,170 kronor 55 öre; att, förutom kostnaden för dessa byggnaders uppförande, staden hade att bestrida betalningen af sina skulder, hvilka vid 1888 års slut utgjorde 21,556 kronor 74 öre; att utskylderna till kommunen samt till kyrka och skola under samma år, då summan af bevilningen utgjorde 10,732 kronor 36 öre, utgått med 3 kronor 42 öre för hvarje bevilningskrona, hvaraf till stadskassan 2 kronor 40 öre samt för kyrkan 57 öre och till skolorna 45 öre; att, då det efter berörda eldsvåda visat sig, att den plan för stadens bebyggande, som den 22 juli 1864 blifvit i nåder fastställd, erfordrade åtskilliga ändringar för att bringas i öfverensstämmelse med föreskrifterna i byggnadsstadgan för rikets städer af den 8 maj 1874 och såmedelst förekomma eldsolyckor af den beskaffenhet, som senast drabbat staden, samt ny sådan plan numera blifvit upprättad och Eders Kongl. Maj:ts pröfning underställd, högst betydliga belopp erfordrades för genomförande af stadens reglering, emedan till åstadkommande af nödiga esplanader och gator måste inköpas dyrbara och stora tomter eller delar deraf, hvartill komme, att många och kostsamma jordschaktningar måste för gatornas reglering och planering företagas; att under förutsättning, att den underställda planen

blefve af Eders Kongl. Maj:t faststæld, kostnaderna för regleringen af stadsfullmäktige beräknades till följande belopp, nemligen

för jordschaktning och planering.....	kronor 100,000: —
» ordnande af gator och torg omkring 81,100 kvadratmeter.....	» 600,000: —
» expropriation af mark, 71,510 kvadratmeter, förutom tomterna norr om Bastugatan och vid sjön	» 160,000: —
	eller tillsammans kronor 860,000: —;

samt att staden, åt sig sjelf lemnad, omöjligen mäktade genomföra ifrågasvarande reglering, hvarmed icke kunde eller borde anstå, enär den afbrända delen utgjorde stadens mest centrala del.

Uti sitt underdåniga yttrande i ärendet har magistraten tillstyrkt bifall till stadsfullmäktiges framställning och dervid förmält, att de af stadsfullmäktige angående de stora förlusterna genom branden och stadens obetydliga tillgångar meddelade uppgifter, hvilka vore med verkliga förhållandet öfverensstämmande, uppenbart ådagalade stadens oförmåga att utan högst betydliga bidrag gälda de stora kostnaderna i följd af den nya regleringen, i hvilket afseende magistraten jemväl åberopat, att staden, i afseende å donationer och inkomster vore i jemförelse med en mängd andra städer nästan vanlottad, samt att stadens näringar, om man undantog handel, skeppsrederirörelse, som dock under de senare åren mer och mer aftagit, och någon sågverksrörelse, vore snart sagdt utan all betydelse.

För egen del har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, jemte åberopande och vitsordande af de skäl, hvilka stadsfullmäktige och magistraten till stöd för ansökningen andragit, i underdånighet anfört, att Umeå stad vore ett jemförelsevis litet och fattigt samhälle; att, derest icke de uti byggnadsstadgan för rikets städer gifna bestämmelser utgjort hinder därför, stadens återuppbyggande skulle kunna verkställas på ett vida mindre kostbart och betungande sätt, än hvad nu blefve händelsen; att det vid sådant förhållande syntes vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande, att staten lemnade staden understöd för den i lag stadgade regleringens genomförande, som enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes åsigt eljest icke kunde ske utan att invånarne, af hvilka flertalet till följd af branden lidit större eller mindre förluster, komme att nedtyngas af omättligen dryga kommunalutskylder; samt att någon förhoppning om dessa utskylders snara minskning till följd af stadens utveckling genom ökad handel och folkmängd ty värr ej heller funnes, bland annat af det skäl, att en del burgna personer utflyttat från samhället, hvars folkmängd efter branden aftagit med

omkring 500 personer; och har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, på grund af hvad sålunda och i öfrigt anförts, jemväl hemställt om nådigt bifall till stadsfullmäktiges underdåniga framställning.

Detta ärende anhåller jag att nu få underställa Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning, sedan Eders Kongl. Maj:t förut i dag, efter öfverintendentsembetets hörande, fastställt den af stadsfullmäktige underställda planen för ny reglering af staden; och då antagligt är såväl att de kostnader, hvilka med regleringen blifva förenade, icke komma att i väsentlig mån understiga det beräknade beloppet, som ock hvad magistraten och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande vitsordat, att Umeå samhälle efter den svåra olycka, som drabbat detsamma, icke förmår att, utan understöd från det allmännas sida, bära dessa kostnader, hvilka, på sätt ock Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande antydt, till väsentlig del förorsakas af de skärpta bestämmelser i fråga om städernas bebyggande, hvilka införts genom byggnadsstadgan för rikets städer, samt angeläget är, att regleringen af den nedbrända stadsdelen blifver så skyndsamt som möjligt vidtagen, anser jag giltiga skäl förefinnas att söka bereda staden, på sätt i liknande fall tillförene egt rum, understöd af allmänna medel för regleringens genomförande. I afscende å omfattningen af detta understöd synes mig dock en inskränkning i hvad stadsfullmäktige begärt skäligen böra ega rum.

Jag hemställer alltså, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att, för ny reglering af Umeå stad i följd af den staden år 1888 öfvergångna brand, åt nämnda stad bevilja såsom bidrag till inlösen af mark, som erfordras till utläggning af gator, torg och andra allmänna platser samt såsom understöd för bestridande af de med regleringens genomförande i öfrigt förenade kostnader, dels ett anslag utan återbetalningsskyldighet å sjuttiofem tusen kronor, dels ock ett lån af två hundra tusen kronor att lyftas under år 1890, hvarvid för tillgodonjutande af lånet torde, i öfverensstämmelse med hvad i ett liknande fall för Luleå stad vid sistlidna års riksdag bestämdes, böra stadgas följande vilkor:

1:o att stadsfullmäktige i stadens namn och på dess vägnar för lånesumman afgifva sin till Riksgäldskontoret eller ordres ställda skuldförbindelse, innefattande de af Riksdagen för lånets användande och återbetalning stadgade vilkor;

2:o att hvad af lånet icke blifvit hos Riksgäldskontoret uttaget före slutet af år 1890 icke får derefter utbekommas;

3:o att det i Riksgäldskontoret lyftade lånebeloppet får utan ränta och kapitalafbetalning innehafvas till 1893 års slut, hvarefter och intill dess lånet blifvit till fullo godtgjort fem procent å dess ursprungliga belopp bör till Riksgäldskontoret årligen inbetalas, deraf ränta efter fyra för hundra

å det oguldna kapitalet först beräknas och afgår, samt öfverskottet utgör kapitalafbetalning; samt

4:o att inbetalning af den uti nästföregående punkt omförmälda annuitet bör vid hvarje års slut verkställas vid påföljd, för underlåtenhet deraf, att å annuiteten beräknas fem procent ränta från förfallodagen.»

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt, deruti statsrådets öfrige ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen i nåder gilla samt befalde, att nådig proposition i enlighet med ett nu af departementschefen uppläst, detta protokoll bilagdt förslag skulle till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo

J. Meijer.